

Lodewijk Brunt en Harry J.M. Hüttner

Veertig jaar *Sociologische Gids* lijkt niet lang, maar degenen die de geschiedenis van de sociologiebeoefening in Nederland kennen, zullen beseffen dat het om een respectabele leeftijd gaat. Het blad was immers het eerste 'echte' sociologische tijdschrift in dit land. Het tijdschrift werd opgericht door een handvol 'jonge Turken', voornamelijk Amsterdamse studenten en pas afgestudeerden, die er in de naoorlogse jaren op uit waren de Nederlandse sociologie een eigen identiteit te verschaffen en de sociologiebeoefening te professionaliseren. De *Sociologische Gids* was een uitdrukking van dit streven. In het blad vonden de belangrijke theoretische en methodologische discussies plaats en werd de richting aangegeven waarin de moderne sociologie zich moest ontwikkelen. Het tijdschrift was een doorslaand succes, zowel inhoudelijk als commercieel. Mede als gevolg van de enorm toegenomen populariteit van de sociologiestudie telde het blad in de jaren zestig duizenden abonnees.

Het kan verkeren. Als gevolg van de steeds verdergaande specialisatie in de sociale wetenschappen – door de redactie van de *Sociologische Gids* altijd met belangstelling gevolgd, zo niet actief aangemoedigd – en de groeiende pluriformiteit op het gebied van de theorievorming en de onderzoekspraktijk, heeft het blad zijn pioniersrol langzaam maar zeker verloren. De concurrentie van andere tijdschriften nam toe, de belangstelling van studenten om zich te abonneren nam af (mede door de opkomst van het fotokopieerapparaat). Het blad is er desondanks in geslaagd te overleven, hoewel de Nederlandse sociologie de afgelopen veertig jaar vrijwel onherkenbaar van karakter veranderd is. Tussen de vele verschillende stromingen die het vak rijk is, vaart de *Sociologische Gids* een degelijke middenkoers. Het tijdschrift is niet langer de spreekbuis van een bevlogen groep 'jongeren' die door een gemeenschappelijke wetenschapsopvatting wordt gekenmerkt en die de sociologie in één bepaalde richting wil voortstuwen. Maar het blad is nog steeds toonaangevend als het gaat om de handhaving van de professionele standaarden waaraan het wetenschappelijke bedrijf moet voldoen.

In dit jubileumnummer presenteren we een uniek dossier: een door H. Hüttner vervaardigde categorisering van de ruim duizend artikelen die tot nu toe in de *Sociologische Gids* verschenen zijn. We voldoen daarmee aan een eis die in de loop

der jaren dikwijls aan bijdragen werd gesteld, namelijk dat ze moesten voorzien in de 'archieffunctie' van het blad. Daarnaast treft de lezer een drietal artikelen aan, waarin een aspect van de geschiedenis van het blad wordt belicht. De huidige redactievoorzitter, L. Brunt, staat stil bij vooral de beginjaren van het blad: wat was (en is) de betekenis van het tijdschrift voor de Nederlandse sociologie? Vervolgens publiceren we de bijdrage van één van de oprichters van het blad, P. Thoenes. Zijn beschouwing over de 'maakbaarheid' van de samenleving kenmerkt zich door hetzelfde soort bevlogenheid als waarmee hij in de eerste jaargangen van het blad regelmatig opschudding verwekte en soms bijna scheuringen in de redactie teweegbracht. J. Berting, die met het blad was geassocieerd toen dit op zijn hoogtepunt verkeerde, gaat in op het thema van de sociale ongelijkheid en laat zien op welke manier dit in de loop der jaren door redacteurs en medewerkers van de *Sociologische Gids* is behandeld.

Het is onvermijdelijk om ter gelegenheid van een jubileum als dit vooruit te kijken. Liggen er ook nog veertig jaren *Sociologische Gids* in het verschiep? Het is duidelijk dat dit tot op grote hoogte afhangt van het aantal en de kwaliteit van de aangeboden manuscripten. In 1993 werd bijna 40% van de aangeboden bijdragen door de redactie afgewezen. Dit is een lichte stijging vergeleken met de jaren hiervoor. In 1987 bij voorbeeld, bedroeg het percentage ruim 30%. De redactie is dus nogal coulant. Bij sommige buitenlandse tijdschriften ligt het afwijzingspercentage aanzienlijk hoger.

Wat ons méér verontrust is het aantal ingezonden manuscripten. Het afgelopen jaar bedroeg dit zesendertig, in het jaar 1987 nog bijna zestig. Het gaat om een daling van maar liefst 44% en deze afname lijkt een structureel karakter te hebben (zie ook Brunt en Hüttner, Marginaal: Manuscript en beoordeling, *Sociologische Gids*, jrg. 36, no. 1, 1989: 4-7). Dit verschijnsel lijkt verbazingwekkend. De laatste jaren is er immers voortdurend gehamerd op het belang van de wetenschappelijke productie, je zou zeggen dat de periode waarin hele vakgroepen schriftloos konden vegeteren, definitief voorbij is. In 1993 is zelfs voor het eerst een 'top vijftig' van de Nederlandse sociologie gepresenteerd.

Het aantal media waarin Nederlandse sociologen publiceren is blijkbaar sterk toegenomen. Daar komt bij dat het door velen nauwelijks nog lonend wordt geacht om voor een Nederlands publiek in een Nederlands tijdschrift te schrijven. Het 'scoort' nu eenmaal hoger om in Engelstalige bladen te publiceren, ook al zegt dit op zichzelf soms weinig over de kwaliteit. Hoe dit ook zij, voor het voortbestaan van de *Sociologische Gids* in de huidige vorm kan een en ander ingrijpende gevolgen hebben. Zullen de nog steeds voortschrijdende specialisering en internationalisering de redacties van Nederlandstalige vaktijdschriften dwingen tot een radicaal andere koers? Heeft het eigenlijk nog wel zin om verder te gaan?

Deze laatste vraag is in feite al vanaf de oprichting van de *Sociologische Gids* aan de orde geweest. Het antwoord was nooit eensluidend, maar er werd niet ge-

twijfeld aan de afhankelijkheid van de redactie van de bereidwilligheid van de Nederlandse sociologische gemeenschap. Immers, de bijdragen die daaruit voortkomen bepalen tot op grote hoogte de levensvatbaarheid en de aard van het blad. Uiteindelijk is het antwoord dan ook aan u.